

YẾU TỐ HIỆN THỰC HUYỀN ẢO TRONG TIỂU THUYẾT HỒ ANH THÁI

Nguyễn Xuân Bình

Khoa Ngữ văn, Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

Email: nguyensexuanbinh1410@gmail.com

Ngày nhận bài: 16/4/2018; ngày hoàn thành phản biện: 14/5/2018; ngày duyệt đăng: 8/6/2018

TÓM TẮT

Cũng như các trào lưu văn học khác, trào lưu chủ nghĩa hiện thực huyền ảo được tiếp nhận vào Việt Nam như một luồng gió mới, đã tạo cho văn học Việt Nam có những nét khởi sắc trong tiến trình hội nhập. Từ sự chuyển đổi hệ hình lý thuyết và tiếp nhận các trào lưu văn học mới ở nước ngoài vào Việt Nam, trong đó, đặc biệt trào lưu hiện thực huyền ảo đã tác động rất lớn trong quá trình sáng tác của Hồ Anh Thái. Hiện thực trong tiểu thuyết của Hồ Anh Thái là những mảnh vỡ chấp nối thành cuộc sống, với những bức tranh nhếch nhác, ngắc ngoải và sự hoang mang đánh mất phương hướng, của con người trong cái xã hội lộn xộn, bất an. Thế giới nhân vật trong tiểu thuyết Hồ Anh Thái là sự khúc xạ hình ảnh con người bên ngoài vào tác phẩm thông qua tư tưởng, quan niệm thẩm mỹ của nhà văn để tạo thành những biểu tượng nghệ thuật độc đáo, hàm chứa những ẩn dụ sâu sắc về đời sống.

Từ khóa: chủ nghĩa hiện thực huyền ảo, hậu hiện đại, tiểu thuyết Hồ Anh Thái.

1. CẢM QUAN VỀ THỰC TẠI HUYỀN ẢO TRONG TIỂU THUYẾT CỦA HỒ ANH THÁI

Văn học hậu hiện đại (postmodern literature) là một trong những thuật ngữ không mấy xa lạ với văn học Việt Nam hiện nay. Sự sụp đổ của các đại tự sự khiến cho con người có cái nhìn bao quát và quan tâm nhiều hơn đến những cái cá nhân. Với nền kinh tế hội nhập và phát triển, hàng ngày con người phải đối mặt với những ám ảnh của hiện thực và bất lực trước những điều đang xảy ra. Mọi giá trị về bản chất đã thay đổi, người ta nhận thấy sự khai phóng mạnh mẽ của ý niệm về con người, thế giới, tâm trạng hoài nghi và chối bỏ các thang giá trị trước đó trong các sáng tác của văn học hậu hiện đại.

Văn học hậu hiện đại ở Việt Nam đang dần được định hình và phát triển một cách tích cực. Các lý thuyết của chủ nghĩa hậu hiện đại (kiến trúc thượng tầng) ngày

càng được các nhà nghiên cứu tiếp nhận và phù hợp với đời sống thực tại (cơ sở hạ tầng) đang trong quá trình hiện đại hóa. Từ sau Đổi mới, văn học Việt Nam phát triển theo xu hướng hậu hiện đại bằng cách thay đổi một cách nhìn mới mẻ về đời sống hiện thực, các thủ pháp sáng tác như giễu nhại, giải thiêng, liên văn bản, cực hạn, phân mảnh hay huyền ảo... được vận dụng và phát triển trong sáng tác. Với tiểu luận *Tác phẩm văn học như là quá trình* in trên tạp chí Nghiên cứu văn học số 12/1996 và chuyên luận *Từ văn bản đến tác phẩm văn học* (Nxb Khoa học xã hội), Trương Đăng Dung được xem là người đi đầu trong việc thúc đẩy nền lý luận văn học Việt Nam chuyển đổi hệ hình tư duy lý thuyết nghiên cứu văn học sang hậu hiện đại. Ngoài ra, còn có một số nhà phê bình, nghiên cứu “đang tay” tiếp nhận lý thuyết hậu hiện đại và cho ra một số công trình như: *Đổi mới lý luận tức là hiện đại hóa lý luận* của Trần Đình Sử, *Tìm hiểu chủ nghĩa hậu hiện đại*; *Lý thuyết văn học hậu hiện đại* của Phương Lưu, *Văn học hậu hiện đại - lý thuyết và tiếp nhận*; *Phê bình văn học hậu hiện đại Việt Nam* của Lê Huy Bắc... Từ những công trình nghiên cứu trên, văn học Việt Nam đã giải quyết những nhu cầu bức thiết, nhằm tạo tiền đề và nền tảng cho việc phát triển văn học hậu hiện đại để bắt kịp với tinh thần, trình độ và không khí chung của thời đại. Một thế hệ các nhà văn mới, đặc trưng cho khuynh hướng hậu hiện đại ở giai đoạn này phải kể đến như Nguyễn Huy Thiệp, Tạ Duy Anh, Nguyễn Bình Phương, Đỗ Hoàng Diệu, Bảo Ninh, Phạm Thị Hoài và Hồ Anh Thái... Trong đó, tiểu thuyết đóng vai trò quan trọng cho xu hướng “đổi mới” quyết liệt theo khuynh hướng hậu hiện đại.

Chủ nghĩa hiện thực huyền ảo cơ bản được xem là trào lưu văn học tiêu biểu ở Mỹ Latinh vào nửa sau thế kỷ XX. Chính vì vậy, đã có nhiều sự nhầm lẫn xem chủ nghĩa hiện thực huyền ảo là đặc trưng của Mỹ Latinh. Trên thực tế, những sáng tác mang khuynh hướng huyền ảo đã có từ trước, trong sáng tác của các nhà văn ở nhiều quốc gia khác nhau, đặc biệt ở châu Âu. Cũng như các trào lưu văn học khác, trào lưu chủ nghĩa hiện thực huyền ảo được tiếp nhận vào Việt Nam như một luồng gió mới, đã tạo cho văn học Việt Nam có những nét khởi sắc trong tiến trình hội nhập.

Có rất nhiều định nghĩa về chủ nghĩa hiện thực huyền ảo, nhưng hầu hết, đều cho đây là một khuynh hướng tự sự, được đặc trưng bởi sự kết hợp giữa những sự kiện có thật với những yếu tố kỳ ảo hoặc viễn tưởng một cách tự nhiên, khó phân định, nhằm phản ánh trạng thái bản thể thời đại – những trạng thái bất an của hiện thực và bất ổn của con người. Cái huyền ảo trong văn học Mỹ Latinh mang những đặc tính khác với cái kỳ ảo, từ giọng điệu kể chuyện, nhân vật, tình huống của cái huyền ảo đều diễn ra một cách tự nhiên trong tác phẩm. Theo nhà nghiên cứu Lê Huy Bắc: *“chủ nghĩa hiện thực huyền ảo là khuynh hướng văn học sử dụng các yếu tố siêu nhiên, huyền ảo, hoang đường... làm cho hiện thực khác lạ, hấp dẫn người đọc, song đằng sau vẻ li kì đó, tác phẩm vẫn đảm bảo một thực trạng cơ bản của thời đại; trong thế giới thẩm mỹ của văn học hiện thực huyền ảo thì những điều không thực được đối xử như điều có thực và bình thường, ngược lại những điều bình thường thì được phản ánh theo kiểu không thực”* [13,tr.32]. *“Cái huyền ảo*

khác hoàn toàn cái huyền tưởng và cái kỳ ảo, không còn đáng siêu nhiên cứu cánh, là công cụ thăm dò như trước nữa mà là đối tượng bị nhạo báng, bị xem thường, rẻ rúng và bị định giá lại” [13,tr.23].

Hồ Anh Thái không nhận mình là nhà văn của hậu hiện đại, nhưng trong sáng của mình trên con đường tìm kiếm và phản ánh hiện thực, chúng ta như bước vào một thế giới với muôn ngàn mảnh ghép chằng chịt của cuộc sống mạng đậm dấu ấn hậu hiện đại. Hiện thực bị méo mó, dị dạng, những quái trạng, lệch lạc và cả sự hoang mang, nghi ngờ trước cuộc sống. Hiện thực trong tiểu thuyết của Hồ Anh Thái là những mảnh vỡ chấp nối thành cuộc sống, với những bức tranh nhếch nhác, ngắc ngoải và sự hoang mang đánh mất phương hướng, bản ngã của con người trong cái xã hội lộn xộn, bất an. Hiện thực trong tác phẩm thực chất là sự khúc xạ hình ảnh của con người và cuộc sống, các nhân vật được xây dựng để chuyên chở các vấn đề của hiện thực xã hội. Trong tiểu thuyết của mình, Hồ Anh Thái đưa cái huyền ảo vào trong tổ chức tác phẩm và xây dựng câu chuyện không chỉ là một thử nghiệm, không chỉ nhằm đổi mới nghệ thuật tiểu thuyết, mà điều cốt lõi là thông qua những cách tân kỹ thuật tự sự ấy để hướng tới phản ánh chân thực và sâu sắc bức tranh đời sống đương đại. Bởi lẽ tiểu thuyết dù đổi mới kỹ thuật viết đến đâu, biến đổi hình thức như thế nào, thì cuối cùng mục đích cần đạt đến vẫn là nói lên vấn đề của hiện thực đời sống. Hiện thực ấy không chỉ là cái vỏ bề ngoài mà cơ bản là cốt lõi, bản chất của hiện thực được khái quát thông qua những con người và hiện tượng đời sống. Tiểu thuyết của Hồ Anh Thái ám ảnh và day dứt không nguôi đối với người đọc về những vấn đề nhức nhối của đời sống đương đại, với những ám ảnh của sự tha hóa, bạo lực và đánh mất lòng tin.

Hồ Anh Thái lấy cơ sở, chất liệu từ hiện thực để xây dựng tác phẩm cho mình và cái thực đóng vai trò chủ như là yếu tố cốt lõi. Không gian thực, thời gian thực và những con người cụ thể trong hoàn cảnh cụ thể. Do vậy, sự xuất hiện của yếu tố huyền ảo luôn tạo nên một sự mới lạ và hấp dẫn cho người đọc. Khác với truyện kỳ ảo, thần thoại hay truyện cổ tích, khi vận dụng yếu tố huyền ảo trong việc tạo dựng hiện thực, tiểu thuyết của Hồ Anh Thái không hề gây nên một sự ngỡ ngàng, hoang mang, lo sợ nào cho người đọc. Hiện thực huyền ảo mà Hồ Anh Thái xây dựng trong tiểu thuyết cũng chính là hiện thực mà con người phải đối mặt thường ngày. Hiện thực trong tiểu thuyết của tác giả là xương sống, là cốt lõi, yếu tố huyền ảo chỉ đóng vai trò là phương thức bổ sung, làm nền cho những thực trạng của cuộc sống. Sự đan xen giữa hư – thực đã tạo nên hiệu ứng nghệ thuật hết sức sinh động. Khi tiếp nhận yếu tố hiện thực huyền ảo trong văn học đương đại Việt Nam nói chung và Hồ Anh Thái nói riêng, tất cả đều đặt câu hỏi, điều đó có thật hay không, hay chỉ là ảo ảnh, thần thoại hóa như trong truyện kỳ ảo trung đại. Sự có mặt của yếu tố hiện thực huyền ảo đã không làm cho hiện thực trong tiểu thuyết của Hồ Anh Thái thần bí hóa, mà ngược lại đã tạo niềm tin về một hiện thực đa chiều, trần trụi. Qua các yếu tố ảo trong tiểu thuyết, hiện thực

được tác giả soi ngắm vừa lung linh, vừa đa dạng và phong phú hơn vừa sợ và vừa không sợ.

Hiện thực trong *Cõi người rung chuông tận thế* là một chuỗi những cái chết, những tội ác và sự trừng phạt gối đầu lên nhau hết sức ám ảnh. Ngoài những bức tranh sinh động về núi rừng Trường Sơn, về các cô gái thanh niên xung phong trẻ trung lạc quan, yêu thương nhau như ruột thịt, là những cái chết hãi hùng và thảm khốc của Hoa và Hùng. Hay cái chết của thằng Cốc, thằng Bóp, thằng Phũ xảy ra liên tiếp, bất ngờ và kỳ quặc, gây sùng sốt cho tất cả những người chứng kiến. Sự trừng phạt theo kiểu “gậy ông đập lưng ông” đối với những người làm hại Mai Trùng, từ Quốc Đài đến vợ hắn đều là những điều bí ẩn, lý lạ, đầy phi lý ngỡ như không thể giải thích được ở thế giới này. Nhưng, đọc kỹ tác phẩm và xuyên suốt quá trình sáng tác của Hồ Anh Thái, thì những cái chết ấy không hề phi lý và hợp với quy luật văn chương của tác giả. Sống ở Ấn Độ thời gian dài, dường như Hồ Anh Thái đã “tiêm nhiễm” chút ít những triết lý của Phật giáo, những giáo lý của Đức Phật như thuyết nhân – quả hiện diện rất rõ qua các tình huống và nhân vật huyền ảo trong tiểu thuyết của tác giả. Tư tưởng nhân – quả là một phạm trù triết học đã đi sâu vào tiềm thức của con người Việt Nam nói riêng và con người phương Đông nói chung. Tác giả vận dụng đặc trưng trong tư tưởng của người Việt Nam, kết hợp với các yếu tố huyền ảo để vẽ nên một bức tranh hiện thực xã hội đầy rẫy những cái ác và cái thiện xoay quanh thuyết nhân quả. Ông Diên, một con người chất chứa đầy bản năng dục vọng thấp hèn bị biến thành dê. Hay tại sao “tôi” biến thành người Mỹ? Cũng do cái thể tạng người Việt bị nhồi nhét quá nhiều đồ Mỹ đến ứ thừa để rồi nhận cái quả báo như trên. Từ những yếu tố hiện thực huyền ảo, Hồ Anh Thái đã phơi bày những hiện thực phi lý nhưng hợp quy luật, không làm cho người đọc phải rùng mình khiếp sợ, mà ngược lại làm cho người đọc phải suy nghĩ, trầm trồ, đằng sau những yếu tố huyền ảo ấy là một hiện thực đầy ám ảnh.

Sự tinh táo trong việc phản ánh hiện thực của Hồ Anh Thái có thể làm cho chúng ta cảm thấy ám ảnh về một xã hội đầy rẫy tội ác, thái độ trung thực và dũng cảm của nhà văn đã phơi bày tất cả những thực trạng kinh tởm của xã hội hiện đại hóa. Con người không chỉ bị ám ảnh về những cái ác, cái xấu đang rình rập mà còn bị ám ảnh bởi những cái chết hết sức đau lòng. Lời nói của thằng bé con chị Giềng như một nỗi ám ảnh không nguôi, làm day dứt mỗi chúng ta, nó tố cáo cái ác, cái bất công của thói đời đen bạc: “Mạ cháu chỉ bị ruột thừa. Có tiền thì mạ cháu không chết” ([5,230]). Cái ác, cái xấu tràn ngập trong tác phẩm, hiện hình qua những tệ nạn đua xe trái phép, nạn phá thai, nạn mại dâm, đánh ghen, trả thù, lấn chiếm tài sản công, ức hiếp người lương thiện, lừa đảo trong kinh doanh. Tác giả mạnh dạn lên án tất cả cái ác để con người tỉnh ngộ và đi theo cái thiện, khỏi những sự ám ảnh của hiện thực đầy huyền ảo.

Không dừng lại ở đó, bằng cách kết hợp yếu tố huyền ảo, Hồ Anh Thái đã mang đến một hiện thực đầy màu sắc trong *Cõi người rung chuông tận thế*. Hòa vào sự

hoài nghi của con người đối với hiện thực tàn nhẫn hiện đại là những hiện thực huyền ảo. Bằng giọng kể khách quan, lạnh lùng, không hoảng sợ của người trong cuộc, Đông thân nhiên dẫn dắt người đọc bước vào thế giới hiện thực huyền ảo của cái ác. Nó hiện hình trong những cuộc chơi trác táng, những hành động quấy phá, đua đòi, giết người trả thù của bọn thằng Cốc, Bóp, Phũ, Yên Thanh. Nhìn hiện thực như những mảnh vỡ, tác giả đã lật tẩy biết bao nhiêu chuyện tiêu cực trong xã hội. Cái xã hội mà con người không còn tin bất cứ một ai, họ hoài nghi tất cả, ngay cả người thân của mình. Ở nhân vật Thế, ta thấy sức mạnh của những kẻ lăm lăm và quyền lực như chạy chức, chạy trường, thao túng điều khiển mọi việc. Về hưu rồi nhưng Thế vẫn đủ sức lo cho “con cháu của anh khi chết vẫn còn có đặc quyền” ([5,99]), trong khi những người bình thường khác thì “sống thua thiệt thì chết cũng phải thua thiệt hơn người” ([5,99]).

Hiện thực trong tiểu thuyết của Hồ Anh Thái cái ác hiện hình ở khắp mọi nơi và dưới nhiều trạng thái. Cuộc sống của người dân vùng Cửa Lớn vốn đã nghèo khổ, không đủ ăn, lại còn bị “mấy ông tinh” cắt đất để “thực hiện công trình kinh tế - thương mại - du lịch”. Dân thì đói, đất không có để sản xuất, chúng ý quyền, thế lực mang “mấy hecta nguồn sống của người nông dân Cửa Lớn sẽ biến thành khu vực đệm cho bãi tắm” ([5,186]). Người dân hoài nghi và hoàn toàn mất lòng tin vào chính quyền khi họ lột được mặt nạ của những kẻ đại diện cho chính quyền, “cái lão chủ tịch đứng trên bờ đó, hồi chiến tranh hoạt động ở bờ bên kia, được bà dì tôi nuôi giấu dưới hầm bí mật. Vậy mà sau này khoán nông nghiệp, hấn cho người tới bắt gà bắt lợn nhà tôi để thế chấp”, “cái lão công an đứng dưới ruộng đó, hấn tới nhà tôi bảo cần mấy cây gỗ để lót đường cho xe tải đi qua quãng đường lầy lội. Tháo cột gỗ thì phải dỡ cả cái nhà. Cả gia đình tôi phải xuống hầm để ở. Nhưng mà nhà tan cửa nát cũng ừ, quyết tâm đánh Mỹ cực chừ sướng sau. Rồi mới trắng mắt ra đó, chừ đã cực mà sau vẫn cực. Hấn còn cho người đánh tôi toang máu đầu ra ri” ([5,186-187]). Đáng thương là chị Giềng. Chị cống hiến cả tuổi thanh xuân cho cuộc kháng chiến chống Mỹ, giờ trở về, chị sống trong cảnh cô đơn, nghèo khổ, có ba đứa con nhưng bố của chúng không đoái hoài gì đến mẹ con chị. Chị phải “chấp nhận cảnh đầu tắt mặt tối nuôi con”. Lại còn bị đau ruột thừa, chị được bà con đưa vào bệnh viện, nhưng “người không có tiền trong thời buổi kinh tế thị trường tiền trao cháo múc để được chọn một cái quyền là quyền chết” ([5,228]). Cái chết của chị đầy đau đớn, tức tưởi. Tác giả đã nhìn thẳng vào nỗi đau của con người, nhìn thẳng vào những điều nhức nhối đang bủa vây lấy cõi người, làm con người phải sống trong sợ hãi, trong sự hoài nghi cái xã hội đang dần khô cạn nhân tính.

Hồ Anh Thái đã miêu tả thẳng thắn một hiện thực nhếch nhác, lộn xộn, nhố nhăng của con người trong xã hội hiện đại. Họ dùng mọi thủ đoạn để tồn tại, thẳng tiến, đâm đạp lên nhau hồng đạt mục đích. Hiện thực hỗn loạn, trớ trêu, bê tha, con người đánh mất niềm tin vào cuộc sống và họ hoài nghi tất cả, ngay cả chính bản thân mình. Không dừng lại ở đó, tiểu thuyết của Hồ Anh Thái còn miêu tả lối sống nhỏ

nhen ích kỷ, tàn nhẫn, thói vô lương tâm của con người hiện đại mà đa số họ thuộc đẳng cấp danh giá trong xã hội. Không thảng thốt cũng chẳng giật mình trước những quái trạng của hiện tồn, Hồ Anh Thái chỉ thấy nhói đau như vừa đánh mất cái gì quan trọng. Phải chăng đó là sự âu lo trong dự cảm như những giá trị chân – thiện – mỹ truyền thống đã và sẽ tiếp tục bị bóp méo, thậm chí bị hủy diệt.

2. NHÂN VẬT HUYỀN ẢO: CÁI NHÌN ĐẶC THÙ CỦA HỒ ANH THÁI VỀ HIỆN THỰC

Tiểu thuyết của Hồ Anh Thái, như đã khái lược ở phần cảm quan về thực tại huyền ảo, thường tập trung vào một thế giới với sự ám ảnh và khủng hoảng niềm tin, những tình huống bi – hài, nghịch dị trở nên phổ biến tương ứng với nó là một thế giới nhân vật được xây dựng bằng bút pháp hiện thực huyền ảo, thông qua các thủ pháp nghịch dị, lạ hóa, ảo hóa, sử dụng biểu tượng huyền thoại, xóa trắng nhân vật... Thế giới nhân vật trong tiểu thuyết Hồ Anh Thái là sự khúc xạ hình ảnh con người và hiện thực cuộc sống bên ngoài vào tác phẩm thông qua tư tưởng, quan niệm thẩm mỹ của nhà văn để tạo thành những biểu tượng nghệ thuật độc đáo, hàm chứa những ẩn dụ sâu sắc về đời sống.

Qua việc khảo sát một số tiểu thuyết của Hồ Anh Thái, chúng tôi nhận thấy khó có thể tìm thấy một nhân vật hoàn thiện hoặc toàn diện nào. Không có khái niệm nhân vật chính diện, nhân vật phản diện, không có sự trùng khít giữa nhân vật chính và nhân vật chính diện trong các tác phẩm của ông. Các nhân vật hoặc thiếu hụt, hoặc vắng đi phần nào đó của bản thể. Sự thiếu khuyết ở các nhân vật của Hồ Anh Thái là một dụng ý nghệ thuật nhằm cố gắng xây dựng hình ảnh con người chân thực, sinh động, phức tạp như nó vốn có. Không có cá nhân tuyệt đối tốt hoặc tuyệt đối xấu, con người cũng như thế giới chưa bao giờ hoàn thiện. Sự thiếu hụt, méo mó ở nhân hình hay nhân tính phản ánh chân thực bức tranh hiện thực đời sống bề bộn ngổn ngang, trạng thái tinh thần thời đại nhứt nhối, căng thẳng. Các nhân vật hoặc thiếu hụt, hoặc vắng đi phần nào đó của bản thể. Sự thiếu khuyết ở các nhân vật của Hồ Anh Thái là một dụng ý nghệ thuật nhằm cố gắng xây dựng hình ảnh con người chân thực, sinh động, phức tạp như nó vốn có. Qua các nhân vật của mình, Hồ Anh Thái đã phản ánh chân thực bức tranh hiện thực đời sống bề bộn ngổn ngang, trạng thái tinh thần thời đại nhứt nhối, căng thẳng.

Tiểu thuyết Hồ Anh Thái tạo dấu ấn trên văn đàn bắt đầu từ năm 1986. Đây là giai đoạn mà quá trình đổi mới diễn ra ở đỉnh điểm. Đây cũng là thời khắc giao nhau giữa cái cũ và cái mới, giữa những nếp sống, nếp nghĩ truyền thống với tư thế đón nhận cái mới. Trên đất nước Việt Nam, một cuộc sống mới được mở ra bên cạnh những cái tiêu cực, lạc hậu, lỗi thời của nền kinh tế bao cấp vẫn còn bị níu giữ lại bởi một lớp người vì lợi ích nhỏ nhen của cá nhân mình. Hàng loạt các tiểu thuyết ra đời

trong thời gian này phản ánh tâm thế, những trăn trở, sự bất an trong tinh thần của con người trong bối cảnh giao thời này. Thế giới nhân vật trong tiểu thuyết của Hồ Anh Thái luôn gây ấn tượng cho người đọc bởi tính cách độc đáo. Để làm được điều này, nhà văn không bao giờ dễ dãi trong việc tự ban tính cách cho những con người hiện diện trong tác phẩm của mình. Ngược lại nhà văn luôn đặt nhân vật của mình vào những tình huống độc đáo (dù là tình huống đời thường), để từ đây những con người này lộ ra nguyên hình tính cách cá biệt như một phản xạ tự vệ trước những bất thường của đời sống. Hồ Anh Thái thường xây dựng tính cách nhân vật của mình qua các tình huống tiêu biểu như: tình huống nhạy cảm, tình huống đời thường, tình huống luận đề, tình huống giả tưởng, tình huống tương phản...

Tiểu thuyết của Hồ Anh Thái thường tập trung xoáy sâu vào câu chuyện của một thế giới vô nghĩa, phi lý, trong đó, nhân vật của ông là những nhân vật nghịch dị, ma quái, dị nhân. Tác giả đã vận dụng yếu tố huyền ảo để xây dựng nhân vật với hình dạng kỳ quái, dung tục, hoang tưởng như cuộc chiến giữa người và chuột trong *SBC là săn bắt chuột*. Nhân vật huyền ảo luôn chiếm vị trí số nhiều trong tiểu thuyết của ông và thường không có tên tuổi, mang một chức năng đặc biệt, một công cụ theo yêu cầu của tác giả. Đây là kiểu nhân vật đặc trưng của văn học hiện thực huyền ảo, từng được khắc họa rất thành công trong sáng tác của cây bút hiện thực huyền ảo nổi tiếng như: Alejo Carpentier, Isabel Allende, Gabriel García Márquez, Toni Morrison... Nếu như kiểu nhân vật kì ảo thường đem lại nỗi hoang mang, sợ hãi thì kiểu nhân vật huyền hoặc – mặc dù được xây dựng với nhiều yếu tố huyền ảo, hoang đường – lại điềm nhiên tồn tại mà không hề gây chút cảm giác bối rối, kinh sợ nào. Kiểu nhân vật này nằm giữa ranh giới của hiện thực và hoang đường, khiến cho hiện thực được tái hiện trở nên huyền ảo và cái huyền ảo lại được chấp nhận như là hiện thực. Trên nguyên tắc “tin vào điều mình kể” và không cần thuyết phục người khác tin, các nhà văn hiện thực huyền ảo đưa vào tác phẩm của mình đây áp những điều huyền ảo, đầy rẫy những nhân vật huyền hoặc mà không cần mất công chứng minh là nó có thật hay không.

Các nhân vật trong *SBC là săn bắt chuột* được Hồ Anh Thái xây dựng trong một thế giới hiện thực đầy màu sắc huyền ảo, tạo nên sự ngờ vực vừa sợ, vừa không sợ, đầy tính giễu nhại. Cái huyền ảo đôi khi có sự li kỳ, huyền bí che mờ cái thật, thật giả lẫn lộn. Trong bài viết *SBC là săn bắt chuột: Hài hước để thanh lọc*, tác giả Nguyễn Thị Minh Thái thật sự ngỡ ngàng khi nhận định: “Khi trang cuối khép lại, người đọc mới biết mình được giải cứu, hoặc có thể được giải ảo. Phải chăng, đây là kinh nghiệm viết tiểu thuyết mới nhất của Hồ Anh Thái, mà trong đó, nhà tiểu thuyết dụng công kết nối hai cực rất xa nhau của một hiện thực đô thị hiện đại, vốn đang là sát đất. Và cũng chính cái hiện thực đó đầu thế kỷ 21, được Hồ Anh Thái đưa lên bay bổng trên đôi cánh hiện thực huyền ảo, trong tiểu thuyết *SBC là săn bắt chuột*” ([6,235]).

Đến tiểu thuyết *Cõi người rung chuông tận thế*, tác phẩm mang màu sắc hiện thực huyền ảo đậm nét với đầy ắp những cái chết bí ẩn và một nhân vật có chức năng huyền ảo tồn tại trong thế giới hỗn tạp của cõi người. Trong thế giới này, cái thiện xuất hiện rất ít ỏi, cái ác lại chồng lên nhau. Tội ác hiện diện trong từng hành động, từng nếp nghĩ của con người. Cái quả báo mà con người nhận được từ những hành động của mình là sự trừng phạt. Ở ba chương đầu của tác phẩm là ba cái chết được xếp liên tiếp nhau. Cách thức họ gây tội ác với người khác và con vật ra sao thì khi chết họ lại ở trong tư thế như vậy. Tiếp theo ba cái chết này là cái chết chuẩn bị ập đến với nhân vật "Tôi" và hàng loạt cái chết khác xảy ra suốt chiều dài cuốn tác phẩm. Điều đặc biệt là những kẻ làm ác này không chịu quả báo bởi luật trời, mà lại bị một cô gái có công năng trừng phạt cái ác tiêu diệt. Công năng của cô gái này không nằm trong ý muốn của cô, mà lại nằm trong ý muốn của cha mẹ cô. Trước khi chết mẹ cô đã truyền lời nguyện sang con gái, vừa ra đời, cô bé đã mang trên mình một nét nhan sắc kỳ lạ, "đó là thứ nhan sắc chỉ kích thích ở đám người cùng giới muốn hủy hoại", "các chị khai sinh cho cháu là Nguyễn Thị Mai Trùng. Mai này cháu lớn, cháu sẽ đi trừng phạt những kẻ ác" ([5,188]). Từ lời nguyện của người mẹ, lớn lên, Mai Trùng phải nhận trách nhiệm hết sức nặng nề là trừng phạt cái ác. Trách nhiệm này trong văn học kỳ ảo không dành cho con người bình thường mà dành cho một thế lực siêu nhiên (Bụt, thần tiên, ma quái, yêu tinh...) đảm nhận. Ở văn học hậu hiện đại, nhân vật huyền ảo để diệt trừ cái ác có thể là con người, loài vật hay chỉ là những sự vật hiện tượng gần gũi với cuộc sống thường ngày. Nhưng cái ác mà Mai Trùng có sứ mệnh trừng phạt không phải là điều dễ nhận thấy trong văn học kỳ ảo hay văn học chiến tranh. Trong xã hội hiện đại, cái ác đã biến tướng hết sức tinh vi và xảo quyệt. Đó có thể là dục vọng bản năng, là sự thoái hóa bản chất người ẩn đằng sau cái vẻ người, hay có thể là hận thù nối tiếp hận thù thành một cuộc chiến không bao giờ dứt. Trong tiểu thuyết, những người làm điều ác với Mai Trùng bằng cách nào thì ngay lập tức đều bị trừng phạt bằng cách ấy. Điển hình là ba gã trai Cốc, Bóp, Phũ con nhà giàu, có thế lực trong xã hội hiện đại đều lần lượt bị trừng phạt bằng những cái chết bí ẩn, thảm khốc.

Nhìn chung, văn học hiện thực huyền ảo thường sử dụng nhiều yếu tố hoang đường, hư ảo, các huyền thoại, biểu tượng, các nhân vật con người có chức năng kỳ dị hay thần, ma, loài vật... vào xây dựng thế giới nhân vật trong tiểu thuyết của mình. Song nhiều hơn cả là việc các nhà văn thường biến những điều bình thường, không có gì là siêu nhiên trong cuộc sống thành những cái lạ thường, quái đản, nhào nặn những nhân vật huyền ảo từ những con người đời thường nhưng chứa đựng những yếu tố bất thường, kì dị. Từ phương thức khắc chạm hệ thống nhân vật trong tiểu thuyết Hồ Anh Thái, có thể nói, trên hành trình tìm kiếm ý nghĩa cuộc sống sự ám ảnh và hoài nghi về hiện thực xã hội là nỗi đau đau lớn nhất của nhà văn.

3. NGHỆ THUẬT XÂY DỰNG YẾU TỐ HUYỀN ẢO TRÊN NỀN HIỆN THỰC

Ý thức nổi loạn, tung phá, không chịu đóng khung vào một chuẩn mực nào của nghệ thuật, đã trở thành động lực giúp Hồ Anh Thái tạo được những bức tranh đời sống, hình tượng nghệ thuật hết sức sống động và chân thực. Khi đề cập đến phương pháp xây dựng thế giới ảo trong tiểu thuyết của mình, Hồ Anh Thái cho rằng: “Tôi quan niệm tiểu thuyết như một giấc mơ dài, gấp sách lại người ta vừa mừng rơn như vừa thoát khỏi cơn ác mộng, lại vừa tiếc nuối vì phải chia tay với những điều mà đời thực không có. Nếu tôi chỉ dùng phương pháp hiện thực thuần túy thì sẽ không có được giấc mơ ấy đâu” ([5,248]); “Tôi cho rằng tái hiện đời sống con người mà chỉ dùng mỗi một công cụ hiện thực là không đủ, như thế là tự làm nghèo trang viết của mình. Trong cổ tích Việt Nam có cô Tấm bốn lần chết đi sống lại, hoá thân làm chim vàng anh, làm cây xoan đào, làm khung cửi, làm quả thị. Có linh hồn ông Trương Ba phải sống nhờ trong thân xác một anh hàng thịt. Hiện thực huyền ảo đầy chứ phải tìm đâu xa, tận bên châu Mỹ Latinh” ([5,254]). Từ đây có thể nói rằng thế giới được phản ánh trong tiểu thuyết của nhà văn không chỉ là một thế giới như đúng với thực tế của nó, mà còn là thế giới được dựng lên từ những yếu tố hiện thực huyền ảo.

Bằng cách dựa vào cái hiện thực trước mắt, Hồ Anh Thái sử dụng các chi tiết, các yếu tố của chủ nghĩa hiện thực huyền ảo Mỹ Latinh như: các loại nhân vật ảo (Mai Trùng trong *Cõi người rung chuông tận thế*; ẩn sĩ Asita, nàng Savitri trong *Đức Phật, nàng Svitri và tôi*; loài chuột trong *SBC là săn bắt chuột*; anh chàng Tân trong *Trong sương hồng hiện ra*) và các tình huống, chi tiết, sự kiện, ngôn ngữ huyền ảo... để tạo nên một thế giới hiện thực huyền ảo thực sự trong các tiểu thuyết của mình. Các tình huống ảo trong tiểu thuyết của tác giả được xây dựng qua những câu chuyện mang đậm sắc thái hiện thực huyền ảo Mỹ Latinh như câu chuyện về nghĩa quân Tân Đắc trong tiểu thuyết *Người đàn bà trên đảo*, câu chuyện tiền kiếp gắn với cuộc đời Đức Phật của nàng Savitri trong tiểu thuyết *Đức Phật, nàng Savitri và Tôi*, cuộc chiến tranh giữa người và chuột trong *SBC là săn bắt chuột*, hay tình huống sương hồng huyền ảo ở tiểu thuyết *Trong sương hồng hiện ra*, trước hết được xây dựng dựa trên một cốt truyện lạ, mang màu sắc giả tưởng.

Về ngôn ngữ và hình thức đối thoại trong tiểu thuyết cũng được Hồ Anh Thái sử dụng một cách huyền ảo. Nhân vật Mai Trùng trong tiểu thuyết *Cõi người rung chuông tận thế* lần tìm về với mẹ bằng sự linh ứng của giấc mơ. Trong một không gian hiện thực huyền ảo, Mai Trùng nhận ra mẹ của từng người. Trong khoảnh khắc đó, chỉ có thể xác là của nàng, còn linh hồn đã gửi về một cõi xa xăm, để tìm đến sự giao hòa với một thế giới của những người đã khuất: “Con lạy cha con lạy mẹ, cha mẹ hãy giải thoát cho con khỏi sứ mệnh đi trừng phạt cái ác. Hai mươi sáu năm con đi trừng phạt như vậy là quá dài rồi” ([5,96]). Không có sự hiện hữu của cha mẹ Mai Trùng mà dường như chỉ có linh hồn vàng vắt trong cỏ cây, trả lời cho ước nguyện của cô: “Gió thổi xao xác. Từng lớp cỏ bị đè rạp như có người đang bước qua bước lại trên

đó và suy nghĩ lung lăm. Có tiếng rì rào như bàn bạc, như khuyên nhủ” ([5,96]). Đoạn đối thoại được diễn ra trong một khung cảnh đầy ảo ảnh với những lớp sương mù, giữa cõi âm và cõi dương, nhưng khác với yếu tố kỳ ảo trong các truyện truyền kỳ trung đại như *Chuyện ở đền Hạng Vương*, *Chuyện kỳ ngộ ở trại tây*, *Chuyện tướng Dạ Xoa* trong *Truyện kỳ mạn lục* của Nguyễn Dữ. Khi đọc *Truyện kỳ mạn lục* với việc sử dụng các yếu tố kỳ ảo, người đọc luôn có những cảm giác sợ hãi, huyền bí và biết được ngay tư tưởng của tác giả qua những chi tiết kỳ ảo đó. Bằng cách sử dụng các chi tiết huyền ảo trong việc miêu tả không gian hiện thực, lối kể chuyện dửng dưng hoàn toàn tự nhiên, chúng ta cảm thấy như đó là một câu chuyện bình thường, một cuộc đối thoại giữa hai nhân vật. Điều quan trọng nhất là sự biểu lộ hành động của Mai Trùng, cô chẳng hề có chút nét gì là sợ hãi khi đối thoại với cõi âm: “Mai Trùng cúi gục đầu rất lâu. Cô đang lắng nghe lời căn dặn của bậc phụ mẫu ở cõi vĩnh hằng. Hai luồng gió trầm ấm và thanh thanh cứ nối tiếp nhau tràn qua. Con xin nghe theo lời cha mẹ... Hạnh phúc chỉ thực sự có chừng nào cha mẹ cho con thoát khỏi sứ mệnh ấy... Ôi, con biết là cha mẹ sẽ bằng lòng mà.” ([5,96]). Với cuộc kỳ ngộ đó, Mai Trùng được giải thoát khỏi sứ mệnh oan nghiệt là đi trừng trị cái ác.

Với tiểu thuyết *Trong sương hồng hiện ra*, khi xây dựng yếu tố huyền ảo, Hồ Anh Thái đã vận dụng một hiện thực thật sự là tình huống bị điện giật và hôn mê của nhân vật Tân. Hiện thực huyền ảo của giấc mơ được xây dựng bởi hiện thực thuộc mấy chục năm về trước khi mà Tân chưa ra đời. Sự đảo ngược thời gian đã cho Tân chứng kiến một mảng quá khứ vừa đẹp đẽ hào hùng, nhưng cũng vừa đáng phải xem lại. Bằng bút pháp hiện thực huyền ảo, Hồ Anh Thái “đường như bày tỏ khao khát của thế hệ hậu chiến được nhìn xuyên qua màn sương của huyền thoại anh hùng và quyền uy bao phủ lên thế hệ chiến tranh, không phải nhằm bóc trần mà để xem xét nguồn cội của họ một cách rõ ràng, để tìm kiếm một người cha đồng thời là một người anh hùng bình đẳng” ([9,186]). Bằng cách lựa chọn một lối đi độc đáo thấm đẫm màu sắc huyền ảo Mỹ Latinh, Hồ Anh Thái đã thể hiện một cái nhìn mới mẻ thông qua cậu bé Tân – đại diện cho lớp người sau chiến tranh. Nhà văn đã trực diện nhìn vào hiện thực chiến tranh và không khỏi đau xót trước hình ảnh những cô thanh niên xung phong, một thời phục vụ cho cuộc chiến, hy sinh tuổi xuân, sắc đẹp vì lý tưởng. Để rồi, khi quay trở về với cuộc sống, họ ngỡ ngàng trước hiện thực, xót xa vì nhận ra cái tuổi đẹp nhất của mình đã vùi sâu dưới lòng đất, nơi chỉ còn những mảnh bom đạn và ký ức. Người anh hùng trong tiểu thuyết này khác với những người anh hùng trong văn học giai đoạn trước. Người anh hùng của Hồ Anh Thái không phải là những hùng binh chỉ biết ngẩng cao đầu tiến lên, nhằm thẳng hướng quân thù, họ còn là những anh lính thích nhảy và ưa hát, lại khá tinh nghịch. Chất lính với những hình ảnh rất đời thường, hồn nhiên và đáng yêu như thế rất hiếm thấy trong văn xuôi giai đoạn trước, khi mà phần lớn người viết đều thiên về nhìn nhận họ như những người hùng, chỉ biết chiến đấu, chỉ biết hy sinh. Nhà văn đã dũng cảm tước bỏ vàng hào quang văn chương do cái

nhìn sử thi quy định để chiến tranh hiện ra chân thật, sống động và toàn diện trong ánh sáng đích thực của nó.

Ngoài các yếu tố như nhân vật huyền ảo, ngôn ngữ huyền ảo được Hồ Anh Thái xây dựng một cách tinh tế và thực sự mới lạ, thì yếu tố không gian và thời gian huyền ảo cũng được nhà văn “làm mới” trong tiểu thuyết của mình. Trong *SBC là săn bắt chuột*, cuốn tiểu thuyết khai thác chất liệu từ những sự kiện hàng ngày trong cuộc sống. Tồn tại bên cạnh thế giới hiện thực của con người còn có một thế giới chuột đầy hư ảo. Tác giả dựng nên một không gian xã hội hiện thực như nó vốn có, nhưng lồng vào đó là một xã hội chuột hết sức huyền bí. Cũng giống như xã hội của con người, chuột cũng có chức danh trong hàng ngũ của mình, có chuột trùm, phó tướng, vợ bé... Kết thúc tiểu thuyết là một đám ma chuột được tổ chức đình đám, có hàng có lớp, có cả những kim nén tiếng khóc than. Khung cảnh đám tang càng tăng thêm vẻ hư ảo và huyền bí khi hàng vạn con chuột vì đau thương trước cái chết của chủ tướng đã đồng loạt lao đầu xuống dòng sông Hồng tự tử. Hình ảnh tự tử tập thể của loài chuột vào cuối cuốn tiểu thuyết khiến cho người đọc giật mình và trầm trở về một thế giới con người đầy mưu mô và sẵn sàng hại nhau bất chấp cả tình thân trải dài cả cuốn tiểu thuyết. Việc dựng nên một thế giới chuột vốn là loài sống trong cống và ăn cả xác người chết, nhưng lại là loài sống có nghĩa có tình với đồng loại của mình, phải chăng Hồ Anh Thái muốn con người hôm nay hãy nghĩ nhiều hơn về những việc mà con người đã từng làm cho nhau để từ đó định hướng lại những cư xử của mình trong cuộc sống. Xem chừng như dù viết về cái ảo hay về sự tráo trở của con người trong xã hội đi chăng nữa thì cái tâm của nhà văn vẫn mong con người tìm về với sự trầm ẩn và lòng hướng thiện. Trên tất cả những điều đó, chúng tôi cảm nhận được Hồ Anh Thái dù viết rất nhiều về cái xấu của con người nhưng dường như nhà văn này đã thấu hiểu tất cả những đau khổ của con người. “Tôi ba mươi lăm tuổi. Tuổi ấy Đức Phật được giác ngộ. Có nhiều người đi qua tuổi ba mươi lăm mà mãi mãi không giác ngộ. Có những người giác ngộ trước cả tuổi ba mươi lăm. Ngộ muộn hay ngộ sớm, họ tất thảy đều đáng thương” ([5,241]).

Ở tiểu thuyết *Đức Phật, nàng Savitri và tôi*, Hồ Anh Thái đã xây dựng cây cầu thời gian đậm chất huyền ảo từ thời cổ đại đến hiện đại, khoảng cách 2000 năm này được gói gọn trong 403 trang. Qua lời kể của nhân vật Savitri, một Nữ Thần Đồng Trinh có thể nhìn xuyên qua lớp sương mù của thế giới vô minh, chiêm nghiệm lại cuộc đời. Cây cầu thời gian của nàng Savitri cho ta thấy những thăng trầm lịch sử, những thời đại hoàng kim của các đế chế cổ đại đến phế tích đền đài ngày nay.

Bút pháp hiện thực huyền ảo được Hồ Anh Thái sử dụng một cách biến ảo, người đọc khó nắm bắt trong tiểu thuyết của ông. Để có được những thành công đáng kể trong việc thay đổi tư duy và lối viết, Hồ Anh Thái đã có ý thức rõ rệt trong việc sử dụng yếu tố huyền ảo với mật độ dày đặc và xuyên suốt trong các tác phẩm của mình.

Trên cơ sở của những biến chuyển trong nghệ thuật viết tiểu thuyết của Hồ Anh Thái, chúng tôi phân tích những yếu tố hiện thực huyền ảo trong tiểu thuyết của tác giả. Nếu tiểu thuyết của nhà văn giai đoạn trước nghiêng về việc phản ánh khát vọng cá nhân, cùng với sự mâu thuẫn của các giá trị trong thời kỳ giao nhau giữa cái cũ và cái mới thì tiểu thuyết giai đoạn sau phản ánh hiện thực và con người ở thời kỳ thuật số. Tiểu thuyết của Hồ Anh Thái ở hai giai đoạn tuy có sự thống nhất, nhưng không đồng nhất với nhau cả về nội dung lẫn nghệ thuật viết. Tiểu thuyết giai đoạn sau là sự kế thừa và phát triển kỹ thuật viết ở giai đoạn trước lên một mức cao hơn. Để làm được điều này, nhà văn luôn gò mình trên từng con chữ và thật sự quý trọng nghề.

Tuy nhiên, trong quá trình “lạ hóa” tác phẩm, “làm mới” tiểu thuyết, Hồ Anh Thái không tránh khỏi những hạn chế. Đó là việc sử dụng ngôn ngữ đôi khi có phần tục tằn, trần trụi, cách miêu tả tình dục có chỗ thái quá và còn thô, cách sử dụng biểu tượng có khi còn gượng ép, khiên cưỡng... Thế nhưng những gì Hồ Anh Thái đã làm được là không nhỏ xét cả về hình thức nghệ thuật lẫn nội dung phản ánh. Tiểu thuyết Hồ Anh Thái, mặc dù được giới nghiên cứu phê bình soi chiếu từ nhiều góc độ khác nhau, song tựu trung có thể thấy dấu ấn của chủ nghĩa hiện thực huyền ảo là nổi bật hơn cả. Với sự pha trộn các yếu tố huyền ảo, huyền hoặc vào những bức tranh đời sống cụ thể, cùng việc đem vào trong những câu chuyện hiện thực thường ngày một màu sắc tôn giáo phương Đông yếu tố tâm linh và tính chất huyền thoại có nguồn gốc folklore Việt, Hồ Anh Thái đã tạo ra cho các tiểu thuyết của mình sức ám ảnh mãnh liệt, cùng một sắc diện thẩm mỹ riêng biệt. Bút pháp hiện thực huyền ảo trong tiểu thuyết của Hồ Anh Thái là sự dung hợp những tiếp thu từ kỹ thuật tự sự phương Tây hiện đại vào cùng với một tinh thần văn hóa phương Đông và màu sắc văn hóa bản địa để sáng tạo cách tổ chức không – thời gian, thiết kế những cấu trúc mới lạ, xây dựng những kiểu nhân vật độc đáo, từ đó chuyển tải một nội dung hiện thực phong phú và rất đổi chân thực. Khắc họa hình ảnh con người và cuộc sống như nó vốn có, tiểu thuyết của Hồ Anh Thái không dừng lại ở sự mô tả, tái hiện. Qua những lát cắt hiện thực, những bi kịch số phận, người ta thấy hình ảnh thu nhỏ của một xã hội với bao vấn đề nhức nhối, căng thẳng. Không chỉ ngấm ẩn lời cảnh báo, các tác phẩm còn chứa đựng những dự báo về xu thế phát triển tất yếu của xã hội thời hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Lại Nguyên Ân (2003). *Văn học hậu hiện đại thế giới – những vấn đề lý thuyết*, Nxb Hội Nhà văn, Hà Nội.
- [2]. Lê Huy Bắc (2009). *Chủ nghĩa hiện thực huyền ảo và Gabriel García Márquez*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [3]. Jean François Lyotard (2008). *Hoàn cảnh hậu hiện đại*, Nxb Tri thức, Hà Nội.

- [4]. Hồ Anh Thái (2010), *Đức Phật, nàng Savitri và Tôi*, Nxb Thanh niên, Hà Nội.
- [5]. Hồ Anh Thái (2013). *Cõi người rung chuông tận thế*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
- [6]. Hồ Anh Thái (2013). *SBC là săn bắt chuột*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
- [7]. Hồ Anh Thái (2013). *Mười lẻ một đêm*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
- [8]. Hồ Anh Thái (2014). *Những đứa con rải rác trên đường*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
- [9]. Hồ Anh Thái (2015). *Trong sương hồng hiện ra*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.

ELEMENTS OF MAGICAL REALISM IN HO ANH THAI'S NOVELS

Nguyen Xuan Binh

Faculty of Literature and Linguistics, University of Sciences, Hue University

Email: nguyensexuanbinh1410@gmail.com

ABSTRACT

Like other literary movements, the magical realism has been absorbed into Vietnam as a breath of fresh air, which has made Vietnamese literature flourish in the process of integration. The reception of various international literary movements into Vietnam has had a great impact on the composing process of Ho Anh Thai. Based on those changes in his writing style, the elements of magical realism are visibly expressed in Ho Anh Thai's novels. The realism in Ho Anh Thai's novels is embraced different broken pieces of life with the sleazy and agonized images as well as disoriented and anxious people in the chaotic society. The world of characters in Ho Anh Thai's novels is as the refraction of the human beings through his thought and aesthetic senses to form unique artistic symbols which contain hidden profound metaphor for life.

Key words: Magical realism, postmodern, Ho Anh Thai's novels.

Nguyễn Xuân Bình sinh ngày 14 tháng 10 năm 1992 tại Thừa Thiên Huế. Ông nhận bằng cử nhân năm 2015 và học cao học niên khóa 2016 – 2018 tại trường Đại học Khoa học, Đại học Huế.

Lĩnh vực nghiên cứu: văn học hậu hiện đại và văn học Việt Nam.

